

Komission tiedonanto uusi eurooppalainen Bauhaus – viisiosta toteutukseen ja ehdotus neuvoston suositukseksi uudesta eurooppalaisesta Bauhausista

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 16.12.2025 tiedonannon Uudesta eurooppalaisesta Bauhausista - viisiosta toteutukseen (New European Bauhaus, jäljempänä NEB) (COM(2025) 1026 final) sekä ehdotuksen neuvoston suositukseksi uudesta eurooppalaisesta Bauhausista (COM(2025) 1027 final). Tiedonanto ja ehdotus suositukseksi ovat osa komission 16.12.2025 antamaa ns. kohtuuhintaisen asumisen pakettia, johon kuuluvat myös mm. suunnitelma kohtuuhintaisen asumisen edistämiseksi, valtiontukisääntelyä koskeva SGEI-päätös, asuntorakentamisen strategia sekä EU:n rakennustuoteasetuksen toteuttamissuunnitelma.

Suosituksen käsittely on alkanut neuvoston ympäristötyöryhmässä tammikuussa 2026 ja ne tullaan hyväksymään kevään aikana.

Suomen kanta

Suomi pitää hyvänä Uuden eurooppalaisen Bauhausin kaltaisia toimia, joilla edistetään puhdasta siirtymää rakennetussa ympäristössä. Suomi katsoo, että Uusi eurooppalainen Bauhaus -aloitteen jatkokehittäminen voi edistää uusia innovaatioita rakennetun ympäristön kehittämisessä. Suomi korostaa aloitteen alkuperäisten periaatteiden (kestävyys, osallisuus, elämänlaatu) säilyttämistä aloitteen ytimessä.

Suomi korostaa suosituksen ei-sitovaa vapaaehtoisuutta sekä jäsenmaiden erilaisia olosuhteita ja valmiuksia toteuttaa siihen sisältyviä toimenpiteitä.

Valtioneuvosto korostaa asumiseen liittyvissä kysymyksissä jäsenvaltioiden ja unionin välistä toimivallan jakoa, jonka mukaan asuntopolitiikka kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan (U 13/2026 vp).

Suomi kannattaa rakennetun ympäristön kokonaisvaltaista kestävyttä ja kiertotaloutta edistäviä toimia sekä niiden edistämistä paikallisella tasolla vapaaehtoisuuden pohjalta. Suomen kannalta keskeiset teemat suosituksessa koskevat rakennuskannan tehokkaan käytön edistämistä sekä digitaalisten apuvälineiden hyödyntämistä. Suomi korostaa, että kaavoitus ja maankäyttö kuuluvat kansalliseen toimivaltaan.

Suomi pitää tärkeänä, että kansainvälisessä yhteistyössä syntyvä koulutustarjonta perustuu laatuvarmistettujen kansallisten koulutustoimijoiden omista strategisista painopisteistä nouseviin, työelämän tarpeisiin vastaaviin koulutusohjelmiin. (E 56/2025 vp)

Suomi katsoo, että NEB-aloitteen tulisi mahdollistaa pienten ja keskisuurten toimijoiden osallistuminen. Suomi pitää niin ikään kannatettavana, että kulttuurialan ja luovien alojen toimijoiden osallistumista aloitteeseen ja monialaista yhteistyötä edistettäisiin.

Suomen näkökulmasta on tärkeää, että EU:n kilpailukyvyyn vahvistamiseksi biotalousinvestointeihin liittyviä lupamenettelyjä sekä biotaloustuotteiden hyväksymisprosessia sujuvoitetaan ja nopeutetaan selkeyttämällä ja yksinkertaistamalla sääntelyä huomioiden ympäristön ja terveyden suojelu. (E 14/2026 vp)

Rahoituksellisiin kysymyksiin otetaan erikseen kantaa osana rahoituskehyskokonaisuutta.

Horisontti Eurooppaa koskevia kantoja on jo muodostettu kirjelmässä U 73/2026 vp.

Pääasiallinen sisältö

Taustalla komission Uutta eurooppalaista Bauhausia koskevalle tiedonannolle ja ehdotukselle neuvoston suosituksiksi ovat Eurooppaan kohdistuvat haasteet, geopoliittiset jännitteet, turvallisuusuhat, ilmastokriisi sekä teknologiset muutokset. Epävarmassa tilanteessa korostuu tarve vahvistaa ennakoitavuutta, innovointia ja yhteenkuuluvuutta sekä parantaa elämänlaatua ja turvallisuuden tunnetta.

Komissio näkee, että komission puheenjohtajan Ursula von der Leyen vuonna 2020 käynnistämä New European Bauhaus (NEB) -aloite vastaa tähän tarpeeseen. Alun perin Saksassa sotien välissä toimineen arkkitehtuuria, muotoilua ja käsillä tekemistä yhdistäneen koulun pohjalta nimensä saanut aloite yhdistää periaatteissaan osallistavuuden, kestävyuden ja elämänlaadun ja tukee ihmisiä, yhteisöjä ja yrityksiä innovatiivisten ratkaisujen löytämisessä. Viiden vuoden aikana on toteutettu yli 700 NEB-hanketta, joita on rahoitettu useista EU:n rahoitusohjelmista. Aloitteen toteutukseen on osallistunut lähes 2000 organisaatiota ympäri Eurooppaa.

Komission tiedonannon tavoitteena on laajentaa NEB-aloitetta, jotta se voisi toimia innovaatioiden ja vihreän siirtymän mahdollistajana. Tavoitteena on kasvattaa aloitteen vaikuttavuutta sekä tukea jäsenvaltioita NEB-periaatteiden sisällyttämisessä asuntopolitiikkaan, rakennusten korjaussuunnitelmiin ja aluesuunnitteluun. Tätä tukee myös samanlaisesti julkaistu ehdotus neuvoston suosituksiksi. Tiedonannon ja suosituksen pohjalta pyritään vahvistamaan NEB-yhteisöä, laajentamaan yhteistyötä eri alojen toimijoiden välillä sekä skaalaamaan luovia konsepteja ja innovaatioita käytäntöön.

NEB-tiedonanto

Komission NEB-tiedonanto sisältää aloitteen valtavirtaistamiseen liittyviä tavoitteita ja toimia, joihin komissio aikoo ryhtyä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tiedonanto jakautuu seuraaviin teemoihin ja alateemoihin

- NEB innovaatioiden ja puhtaan siirtymän mahdollistajana
 - Rakennetun ympäristön kiertotalouden, kestävyiden ja innovaatioiden edistäminen
 - Demokraattisten, osallistavien/inklusiivisten ja resiliienttien asuin ympäristöjen rakentaminen kansalaisia voimaannuttamalla
 - Rakennettua ympäristöä koskevien paikallisen uudistumisen edistäminen koulutuksen, taiteen ja kulttuurin muutosvoimaa hyödyntävän luovuuden ja innovoinnin avulla.
- Muutoksen mahdollistajat
 - NEB-yhteisö ja ruohonjuuritason osallistaminen
 - NEB-Akatemia: tieto, osaaminen, innovaatiot ja rahoitus
 - Rahoitus ja hallinto
 - Kansainvälinen ulottuvuus

NEB innovaatioiden ja puhtaan siirtymän mahdollistajana

Rakennetun ympäristön paikallisen uudistumisen ja puhtaan siirtymän vahvistamiseksi halutaan edistää kiertotaloutta ja biotaloutta, tukea innovatiivisten materiaalien ja menetelmien käyttöönottoa sekä edistää digitaalisten teknologioiden ja luotettavan tekoälyn hyödyntämistä. Lisäksi NEB tukee yrityksiä ja yhteisöjä uusien ratkaisujen kekeiluissa, skaalaamisessa ja käyttöönotossa, jotta siirtymä kohti vähähiilisiä ja luontopositiivisia toimintamalleja voi toteutua. Euroopan teknologiainstituutti täydentää tätä työtä tukemalla yrittäjiä ja pk-yrityksiä tuomaan NEB arvoin perustuvia ratkaisuja.

Uusien kestävien ja innovatiivisten ratkaisujen edistämiseksi komissio aikoo kehittää NEB Label –tunnustuksen sekä rahoittaa demonstraatiohankkeita ja hyvien ratkaisujen levittämistä NEB Facility -rahoitusohjelman kautta. Komission tavoitteena on saada jokaiseen jäsenmaahan aikaan NEB-kärkihanke (NEB Lighthouse). Pk-yritysten toimintaa aiotaan tukea ja hyödyntää NEB Facilityn Roll-out -komponenttia hyvien NEB-käytäntöjen levittämisessä.

Eriarvoisuuden ehkäisemiseksi NEB edistää paikallisia muutoksia, jotka parantavat varautumista ilmastoriskeihin ja vähentävät riippuvuutta fossiiliseen energiaan. Rakennusten korjaamisen ja uudelleen käytön sekä sosiaalisten asumisratkaisujen avulla edistetään kohtuuhintaista asumista sekä tuetaan yhteisöllisyyttä ja kulttuuriperinnön suojelua.

Varautumista luonnonkatastrofeihin tuetaan rahoittamalla paikallisia, alhaalta ylöspäin rakentuvia ratkaisuja, kuten luontopohjaisia ja vettä säästäviä innovaatioita. Komissio kehittää osaamista, työkaluja ja hyvien käytäntöjen jakamista esimerkiksi tulvasuojelussa ja maastopäloriskien hallinnassa. Komissio haluaa myös edistää päätöksentekoa tukevia tekoälypohjaisia ratkaisuja, älykästä kaavoitusta ja rakennushankkeiden läpinäkyvää viranomaisohjausta. Kestävien hankintakäytäntöjen käyttöönottoa tuetaan ja NEB Facilityn kautta rahoitetaan naapurustoja uudistavia tutkimus- ja innovaatiohankkeita.

Osallisuus on NEB:in keskeinen elementti. Komissio aikoo vahvistaa yhdenvertaista suunnittelua ja kansalaisten osallisuutta hyödyntämällä digitaalisia työkaluja, tukemalla pieniä kuntia sekä edistämällä yhteisöjen vuorovaikutusta, sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ja osallistavia julkisia tiloja. Lisäksi se auttaa viranomaisia toteuttamaan osallistavia suunnitteluprosesseja hyödyntämällä EU:n osaamiskeskuksen, kansalaispaneelien ja osallistumisalustojen tarjoamaa asiantuntemusta.

Koulutuksen, taiteen ja kulttuurin alalla komission tavoitteena on edistää NEB-arvoja koulutuksessa, tukea taiteen, tieteen, teollisuuden ja rakennusalan toimijoiden

yhteistyötä sekä vahvistaa kulttuurilähtöistä, tutkittuun tietoon ja laatuun perustuvaa osallistavaa suunnittelua. Tavoitetta edistetään mm. ottamalla Euroopan kulttuuripääkaupunki-toiminnan uudistamisessa huomioon synergiat NEB-aloitteen kanssa, tukemalla NEB-taiteilijaresidenssejä osana Luova Eurooppa -rahoitteista Culture Moves Europe -aloitetta sekä edistämällä nuorten osallistumista Euroopan kulttuuriperinnön suojelemaan DiscoverEU-ohjelmaan sisältyvän NEB-reitin välityksellä.

Muutoksen mahdollistajat

NEB-aloitteen osallisuutta koskevien tavoitteiden edistämiseksi komission tavoitteena on laajentaa ja monipuolistaa lähes 2000 jäsenen NEB-yhteisöä. Tähän pyritään mm. perustamalla EU:n laajuinen paikallisten NEB-lähettiläiden verkosto ja käynnistämällä kohtuuhintaiseen asumiseen keskittyvän NEB Lab-hanke. Olemassa olevia toimintamuotoja, kuten NEB-festivaalia ja NEB-palkintoja, hyödynnetään sidosryhmien osallistamisessa ja aloitteessa kehitettyjen innovatiivisten ratkaisujen esille nostamisessa. Lisäksi tavoitteena on varmistaa tiivis yhteistyö NEB-yhteisön ja tulevan EU Housing Alliance aloitteen välillä.

NEB-akatemia

Komissio lanseerasi vuonna 2022 NEB-akatemian, jonka tavoitteena on ollut edistää uudelleen- ja täydennyskoulutusta kestävästä rakentamisesta alalla. Komission tarkoituksena on vahvistaa NEB-akatemian niin, että se toimisi jatkossa kolmella osa-alueella: 1) valmiuksien ja osaamisen kehittäminen, 2) tieto ja tutkimus, 3) liiketoiminnan kehittäminen.

Osaamisen kehittämisen alalla NEB-akatemia jatkaisi rakennusalan työvoiman täydennys- ja uudelleenkoulutuksen tukemista sekä osallistuisi osaamista koskevan tiedon hankintaan EU:n tasolla. Tiedon ja tutkimuksen osalta akatemia mm. kokoaisi ja toisi saataville NEB:ssä toteutettujen kokeilujen ja menetelmien tuloksia sekä edistäisi näin kokeilujen käyttöönottoa ja valtavirtaistamista. Liiketoiminnan kehittämisen alalla akatemia tukisi pk- ja startup-yrityksiä sekä luovien alojen toimijoita mm. tarjoamalla neuvontapalveluita ja välineitä. Akatemia käynnistäisi myös innovointi- ja koulutuspilotoitihankkeita esimerkiksi muotialan kiertotaloussiirtymän vauhdittamiseksi.

Rahoitus ja hallinto

EU:n vuosien 2021–2027 rahoituskehiksessä NEB:lle on osoitettu 1,4 miljardia euroa, joista valtaosa koheesiopolitiikan välineistä ja Horisontti Eurooppa -ohjelmasta. Vuodesta 2025 alkaen toiminut NEB Facility on aloitteen ensimmäinen monivuotinen rahoitusväline, joka koostuu tutkimus- ja innovaatiokomponentista sekä laajentamiskomponentista (Roll-out). Facilityn viitteellinen vuosibudjetti kummallekin komponentille on noin 120 miljoonaa euroa. Facilityn tki-komponenttia rahoitetaan Horisontti Eurooppa -ohjelmasta ja Roll-out-komponenttia muista EU:n rahoitusohjelmista sekä muista, esimerkiksi yksityisistä lähteistä.

Komission tavoitteena on yhdessä jäsenvaltioiden kanssa optimoida EU:n rahoituksen käyttöä, synergia vaikutuksia ja täydentävyyttä. Komissio kannustaa jäsenvaltioita erityisesti valtavirtaistamaan NEB-arvot ja periaatteet koheesiopolitiikan täytäntöönpanossa.

Jäsenvaltioiden ja komission välisessä yhteistyössä painotetaan kansallisesti toimivien NEB-yhteyspisteiden roolin kirkastamista. Komissio aikoo tarjota rahoitusta yhteyspiste-toiminnan järjestämisen tueksi. Lisäksi komissio aikoo tukea jäsenvaltioita eurooppalaisen ohjausjakson ja uuden eurooppalaisen asuntoallianssin puitteissa, jotta ne voivat ottaa käyttöön kokonaisvaltaisia lähestymistapoja, joissa yhdistyvät asumisen kestävyys, kohtuuhintaisuus ja laatu.

Kansainvälinen ulottuvuus

NEB tukee EU:n laajentumisprosessia edistämällä kestäväää paikallista kehitystä, kulttuuriperinnön säilymistä sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän innovaatioita. Erityisesti Ukrainassa NEB on tukenut vihreää jälleenrakennusta ja osallistavaa suunnittelua. Myös yhteistyö esimerkiksi Japanin, Brasilian ja Meksikon kanssa kasvaa.

Komissio jatkaa Ukrainan jälleenrakennuksen tukemista muun muassa edistämällä kottuuhintaista ja kestäväää suunnittelua ja sisällyttämällä NEB-arvot lainsäädäntöön ja jälleenrakennustoimiin. Lisäksi komissio pyrkii hyödyntämään EU:n ulkopuolisten maiden NEB-verkostoja sekä tukemaan ehdokasmaita tarjoamalla rahoitusta ja antamalla teknistä tukea NEB-hankkeiden ja aloitteiden käynnistämiseen.

Komission ehdotus neuvoston suosituksiksi

Suosituksen tarkoituksena on ankkuroida New European Bauhaus kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin politiikkakehyksiin. Suositus kannustaa jäsenvaltioita integroimaan NEB-arvot – kestävyys, osallisuus ja kauneus – asuntopolitiikkaan, kestäväään rakentamiseen, alue- ja kaupunkisuunnitteluun sekä koheesiopolitiikan toimeenpanoon.

Ehdotus suosituksiksi nojautuu tiedonannon määrittelemiin taustoihin, tilannekuvaan ja tavoitteisiin ja noudattelee tiedonannon rakennetta. Jäsenvaltioita suositetaan valtavirtaistamaan NEB-periaatteita mahdollisuuksien mukaan kansallisiin politiikka-, ohjaus- ja rahoitusrakenteisiinsa sekä kehotetaan kansallisen toimivaltansa puitteissa hyödyntämään NEB-akatemiaa ja NEB Labelia asuinympäristön uudistamisessa.

Rakennetun ympäristön kestävyyyden edistämisen kehys sisältää suosituksia mm. julkisten hankintojen hyödyntämiseen innovaatioiden edistäjänä, rakennusten elinkaarten ilmastopäästöjen vähentämiseen, kestäväään vesitalouteen, kiertotalouden edistämiseen sekä kulutuksen älykkääseen mittaamiseen. Erityistä painoa kohdistetaan biotalouden ja uusien biopohjaisten rakennusmateriaalien markkinoille tulon edistämiseen markkina-analyyysien, taloudellisen ohjauksen ja julkisten hankintojen avulla. Lisäksi suositellaan olevan rakennuskannan käyttöasteen tehostamista tyhjillään olevien rakennusten kartoittamisen sekä käyttötarkoituksmuutosten ja korjaamisen helpottamisen avulla.

Ilmastonmuutokseen ja sään ääri-ilmiöihin valmistautuminen ja sopeutuminen on myös suositusten kohteena, keinoina mm. metsäpaloihin, eroosioon, tulviin ja maanjäristyksiin varautuminen luontopohjaisten ratkaisujen ja kaupunkivihreän hyödyntäminen sekä terveysriskeihin varautuminen rahoitusvälineiden avulla. Puhtaan siirtymän vauhdittamiseen suositellaan digitaalisia apuvälineitä kuten digitaalista tuotepassia ja purkumateriaaliselvitystä sekä digitaalista suunnitteluprosessia.

Osallisuutta ja paikallisdemokratiaa kannustetaan tukemaan hyödyntämällä jo syntyneitä NEB-tuloksia elinympäristöjen kehittämisprosesseissa, kiinnittäen erityistä huomiota mm. ikääntyneiden, toimintarajoitteisten sekä lasten ja nuorten vaikutusmahdollisuuksiin. Tarjolla olevaa laajaa digitaalista työkalupakkia kuten EU Local Digital Twins Toolbox kannustetaan käyttämään paikallisviranomaisten NEB-tietoisuuden vahvistamiseen mm. vertaisoppimisen avulla.

Kasvatusta, taiteita ja kulttuuria kehotetaan hyödyntämään puhtaan siirtymän edistämiseksi mm. osallistamalla luovien alojen edustajia muutosprosesseihin, tukemalla komission tulevaa esitystä Euroopan kulttuuripääkaupunki -toiminnasta ja sen kytköksistä NEB-periaatteisiin sekä jalkauttamalla korkealaatuista rakennuskulttuuria koskevan Davosin julistuksen ja NEB-aloitteen arvoja periaatteita kansallisiin strategioihin.

Osaamisen ja koulutuksen alueella jäsenvaltioita kannustetaan mm. hyödyntämään NEB-akatemian puitteissa jo syntynyttä tietoa ja välineitä, vahvistamaan oppilaitosten ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä sekä integroimaan NEB-periaatteita kansallisiin osaa- misstrategioihin ja ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi esitetään, että jäsenvaltiot tukisi- vat komissiota NEB-hankkeiden tulosten kartoittamisessa ja tulosten vaikuttavuutta ku- vaavien indikaattorien kehittämisessä.

Tietoisuutta ja osallisuutta NEB:iin liittyen rohkaistaan jäsenmaissa lisäämään komis- sion kehittämän NEB Labelin avulla, tukemalla komissiota NEB-yhteisön laajentamis- ja monipuolistamispyrkimyksissä, kehittämällä kansallisia NEB-palkintoja sekä lisäämällä tietoisuutta ja edistämällä sivutapahtumia joka toinen vuosi järjestettävään NEB-festi- vaaliin liittyen.

Rahoituksen ja investointien osalla jäsenvaltioita kannustetaan jakamaan tietoa ja an- tamaan palautetta NEB Facility -rahoitusinstrumentista sekä edistämällä NEBin imple- mentointia koheesiopolitiikkaohjelmiin. Tätä tukisi NEB-periaatteiden mukaisten rahoit- tushakujen toteuttaminen, yksityisrahoituksen lisääminen NEB aluekehitysmallin (NEB TDM) mukaisen rahoitusinstrumentin kautta sekä kehittämällä jokaiseen jäsenvaltioon yksi NEB-kärkihanke.

Lopuksi komissio kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan **NEB:in kansallisen** eri tasojen **hallinnon** toimivuuden sekä vahvistamaan aloitteen **kansallisten** yhteyspisteiden roo- lia. Tämä sisältää mm. NEB-periaatteiden jalkauttamisen kansallisesti eri hallinnon ta- soille sekä rahoitus- ja politiikkaohjelmiin sekä NEB-kontaktipisteiden yhteistyön vahvis- tamista kansallisiin hallintorakenteisiin ja toisaalta EU:n rahoitusohjelmiin.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission tiedonanto ei ole oikeudellisesti sitova.

Komission ehdotuksen neuvoston suosituksiksi oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 192 artikla (ympäristö) ja 292 artikla.

SEUT 292 artiklan mukaan neuvosto antaa suosituksia. Neuvosto päättää suosituksista määräenemmistöllä. Neuvoston suositus ei ole oikeudellisesti sitova.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Ympäristöjaoston (EU-23) kirjallinen menettely 23.-25.3.2026

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Neuvoston suositus ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Toimivallanjako EU-asioissa valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä määräytyy Ahvenan- maan itsehallintolain mukaan.

Taloudelliset vaikutukset

Komission ehdotuksella ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2025) 1026 final ; COM(2025) 1027 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Yliarkkitehti Harri Hakaste, YM, puh. 0295 250 074

Kulttuuriasiainneuvos Emma Harju, OKM, puh. 0295 330 134

VAHVA-tunnus

EU/1295/2025

EU/1294/2025